

“Зелені” стандарти для закладів вищої освіти України

Повоєнна трансформація університетів України має бути націлена не тільки на підвищення якості вищої освіти, забезпечення конкурентоздатності закладів на європейському та міжнародному освітньому просторі, але і досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН в ключових сферах діяльності. ЦСР, які були презентовані на Саміті ООН зі сталого розвитку, є дороговказом і для України, відповідний Указ Президента №722 “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року” був підписаний у 2019 році.

Існуючі виклики та поточна військово-політична ситуація підкреслюють актуальність ЦСР з огляду на їх системну та всеохоплюючу сутність для формування стратегічного бачення розвитку держави та суспільства. Особлива роль в досягненні Цілей сталого розвитку відводиться закладам вищої освіти. Окрім навчання та проведення досліджень, все більш актуальною стає «третя місія» університетів, яка передбачає їх внесок в розвиток суспільства. У листопаді 2020 року, на конференції міністрів вищої освіти Європейського простору вищої освіти прийнято Римське комюніке, яке визначає індикатори та вектори роботи всього Європейського простору вищої освіти на наступні десять років. Одне з ключових зобов'язань цього документу – забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку саме університетами, використовуючи їх освітній, дослідницький та інноваційний потенціал.

Розроблені “зелені” стандарти для ЗВО України передбачають три ключові сфери їх застосування: 1) наукова діяльність; 2) освітня діяльність; 3) розбудова “зеленого” кампусу. В кожній сфері були визначені окремі стандарти, наведений їхній короткий опис, а також визначена відповідність ЦСР. Також для кожного стандарту запропоновані якісні та кількісні показники оцінювання відповідності, які можуть бути використані закладами вищої освіти для проведення самооцінювання.

Ключовими цілями запропонованих стандартів є визначення рівня відповідності діяльності ЗВО України ЦСР, аналіз та імплементація кращих вітчизняних та зарубіжних практик щодо “зеленої” трансформації університетів. Ці стандарти не передбачають жорстких часових рамок, водночас, кожний із ЗВО України, який буде їх впроваджувати, визначає їх самостійно. Також впровадження “зелених” стандартів передбачає розроблення робочого плану щодо їхньої імплементації, систему першочергових заходів та ключових показників ефективності.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
1 “Зелені” стандарти для наукової діяльності					
1.1	Стратегія/план розвитку установи/організаційної одиниці для науково-дослідної та/або науково-дослідної діяльності має відповідати/посилатися на ідентифіковану принаймні одну ціль зі списку ЦСР.	Стратегія/план ЗВО є основою для досягнення коротко- та довгострокових ЦСР, тож - формування та затвердження на вченій раді ЗВО стратегії/плану розвитку науково-дослідної діяльності із зазначенням принаймні однієї ціллю ідентифікованої зі списку ЦСР. Це включає розробку бачення сталого розвитку та/або заяву про місію та/або підписання декларації чи хартії про відповідність наукової діяльності ЦСР.	Всі ЦСР	ЯП1.1.1 Вчена рада ЗВО відповідає за формування, затвердження та перегляд політики сталого розвитку університету, цілей, завдань і планів дій ефективного здійснення наукової діяльності. ЯП1.1.2 Експертна оцінка (пов'язана незначною мірою, пов'язана певною мірою, пов'язана суттєво тощо) обсягу/рівня відповідності стратегії/плану розвитку відповідно до ЦСР. ЯП1.1.3 Політика сталого розвитку, плани та системи екологічного менеджменту, екологічний аудит, підбір і розвиток персоналу, етичні інвестиції, місцевий економічний розвиток, доступ студентів і справедливість	КП1.1.1 Кількість цілей із посиланням у стратегії/плані розвитку чи інших подібних документах. КП1.1.2 Опублікована заява про місію та/або підписання декларації чи хартії про відповідність наукової діяльності ЦСР. КП1.1.3 Рік останнього перегляду ключових показників досягнення ЦСР структурними підрозділами та/або ЗВО в цілому
1.2	Формування та імплементація в науково-дослідну діяльність ЗВО стандартів системи забезпечення якості відповідно до ЦСР.	Формування та затвердження правил внутрішньої політики системи якості щодо оцінки та відповідності результатів наукових досліджень щодо зв'язків/відповідності між цілями наукових досліджень ЗВО та конкретними цілями зі списку ЦСР.	Всі ЦСР	ЯП1.2.1 Внутрішній моніторинг системи внутрішнього забезпечення якості в цілому, в т.ч. відповідності ЦСР. Незалежна експертна оцінка (пов'язана незначною мірою, пов'язана певною мірою, пов'язана суттєво тощо) обсягу/рівня відповідності стратегії/плану розвитку даній цілі зі списку ЦСР.	КП1.2.1 Наявність затверджених нормативних документів щодо політики, системи, структури та процедур забезпечення якості освітньо-наукової діяльності.
1.3	Університет має сприяти створенню нових тематичних спільнот і підтримувати існуючі тематичні	Створення нових тематичних спільнот і підтримка існуючих тематичних спільнот провадження наукових досліджень у сферах,	Всі ЦСР	ЯП 1.3.1 Наявність політики щодо стимулювання створення нових та	КП1.3.1. Створення принаймні одного наукового гуртка для здобувачів / наукового

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	спільноти (офіційні чи неформальні) у сферах, пов'язаних із цілями зі списку ЦСР.	пов'язаних із цілями зі списку ЦСР. Включає тактики для залучення та забезпечення участі зацікавлених сторін ЗВО.		підтримки існуючих студентських ініціатив щодо досягнення ЦСР	дослідження здобувача / підготовка та захист студентської науково-дослідної роботи і т.п. КП1.3.2 Кількість тематичних спільнот та існуючих тематичних спільнот, діяльність яких спрямована на досягнення ЦСР
1.4	Установа повинна забезпечити:				
1.4.1	Наявність процедур або механізмів для оцінки плану наукового дослідження щодо відповідності ЦСР	Формування та затвердження механізмів моніторингу плану наукового дослідження щодо відповідності ЦСР	Всі ЦСР	ЯП1.4.1.1 Наявність у ЗВО системи моніторингу наукової діяльності ЗВО, пов'язане з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР. Незалежна експертна оцінка (пов'язано незначною мірою, пов'язано суттєво, безпосередньо пов'язано) обсягу / рівня відповідності стратегії / плану розвитку ЦСР	КП1.4.1.1 Наявність затверджених нормативних документів щодо процедур або механізмів для оцінки плану наукового дослідження щодо відповідності ЦСР КП1.4.1.2 Кількість здобувачів ЗВО, що здійснюють наукову діяльність, пов'язану з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР і види підтримки наукових досліджень КП1.4.1.3 Кількість опублікованих наукових публікацій (статей), отримані наукові результати яких/які дотична/дотичні до ЦСР КП1.4.1.4 Кількість міжнародних науково-технічних заходів, в яких НПП взяли участь та представили наукові результати, дотичні до ЦСР
1.4.2	Наявність механізмів преференцій/просувань наукової	Формування та затвердження системи преференцій/просувань наукової діяльності	Всі ЦСР	ЯП1.4.2.1 Наявність у ЗВО системи преференцій/просувань наукової	КП1.4.2.1 Кількість здобувачів ЗВО, що отримали преференції

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	діяльності ЗВО, безпосередньо пов'язаних із досягненням обраних цілей зі списку ЦСР	ЗВО, безпосередньо пов'язаних із досягненням ЦСР		діяльності ЗВО, пов'язане з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР Незалежна експертна оцінка (пов'язано незначною мірою, пов'язано суттєво, безпосередньо пов'язано) обсягу / рівня відповідності стратегії / плану розвитку цілі до ЦСР	чи просування результатів наукової діяльності, пов'язаних з ЦСР в т.ч. за видами підтримки КП1.4.2.3 Кількість публікацій та виступів на конференціях з науковими дослідженнями, що пов'язані з досягненням ЦСР
1.4.3	Наявність системи підтримки індивідуальної траєкторії розвитку дослідників, дотичної до категорій, зазначених у списку ЦСР	Формування та реалізація програм матеріального та морального заохочення НПП та здобувачів, тематика досліджень (отримані наукові результати) яких/які дотична/дотичні до ЦСР	Всі ЦСР	ЯП1.4.3.1 Експертна оцінка відповідності відповідності підтримки індивідуальної траєкторії розвитку дослідників, дотичної до категорій, зазначених у списку ЦСР Незалежна експертна оцінка (пов'язано незначною мірою, пов'язано суттєво, безпосередньо пов'язано) обсягу / рівня відповідності стратегії / плану розвитку даній цілі зі списку ЦСР	КП1.4.3.1 Кількість результатів навчання для освітньо-наукової програми, пов'язаних із обраними ЦСР КП1.4.3.2 Кількість освітньо-наукової/их програми/програм, що дотичні до ЦСР КП 1.4.3.4 Варіативна складова освітньо-наукової програми містить дисципліни, пов'язаних із обраними ЦСР
1.4.4	Наявність механізмів оцінки запланованих/підготовлених дослідницьких проектів щодо екологічного впливу діяльності під час реалізації проекту, в т.ч. на очікувані терміни впливу діяльності на довкілля під час реалізації проекту	Формування та затвердження механізмів оцінки результатів, досягнутих проектами, щодо впливу на довкілля	Всі ЦСР	ЯП1.4.4.1 Експертна оцінка рівня відповідності результатів навчання цілям зі списку ЦСР Незалежна експертна оцінка (пов'язано незначною мірою, пов'язано суттєво, безпосередньо пов'язано) обсягу / рівня відповідності стратегії / плану розвитку даній цілі зі списку ЦСР	КП1.4.4.1 Кількість запланованих дослідницьких проектів, що дотичні до категорій, зазначених у списку ЦСР КП1.4.4.2 Кількість реалізованих дослідницьких проектів, що дотичні до категорій, зазначених у списку ЦСР КП1.4.4.3 Терміни впливу реалізації дослідницьких проектів на довкілля
1.4.5	Наявність механізмів преференцій/просувань дослідницької	Формування та затвердження механізмів стимулювання дослідницької діяльності,	Всі ЦСР	ЯП1.4.5.1 Наявність у ЗВО системи преференцій/просувань наукової	КП1.4.5.1 Кількість здобувачів ЗВО, що здійснюють наукову

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	діяльності, спрямованої на мінімізацію впливу на навколишнє середовище	спрямованої на мінімізацію впливу на навколишнє середовище (наприклад, сприяння командній роботі, організованій дистанційно, сприяння належному плануванню діяльності з точки зору споживання енергії, споживання води, використання транспортних засобів, необхідності виконання енергоємної діяльності неодноразово тощо)		діяльності ЗВО, спрямованої на мінімізацію впливу на навколишнє середовище Незалежна експертна оцінка (пов'язано незначною мірою, пов'язано суттєво, безпосередньо пов'язано) обсягу / рівня відповідності стратегії / плану розвитку даній цілі зі списку ЦСР	діяльність, пов'язану спрямованої на мінімізацію впливу на навколишнє середовище і види підтримки наукових досліджень КП1.4.5.2 Охоплення здобувачів наданням освітніх послуг пов'язаних із досягненням ЦСР, співпраця з іншими установами, розвиток громад та ін.
2 “Зелені” стандарти для освітньої діяльності					
2.1	Заклад має включити вибрані цілі зі списку ЦСР у процеси розробки нових освітніх програм та модифікації існуючих навчальних планів.	До освітньої програми задля досягнення ціннісної та справедливої якісної освіти, придатності випускників до працевлаштування, забезпечення місця програми в системі навчання протягом усього життя мають бути включені компоненти сталого розвитку. Цілі, орієнтація, основний фокус освітньої програми та її особливості повинні бути спрямовані на врахування особливостей підготовки персоналу для реалізації завдань сталого розвитку. Освітня програма повинна підтримувати доступність та якість освіти, на що перш за все повинні бути спрямовані методи викладання та процедури оцінювання, створення навчальних інструментів безбар'єрних умов (інклюзивне освітнє середовище) для здобувачів з особливими освітніми потребами. Серед загальних компетентностей та результатів навчання повинні бути присутніми забезпечення	ЦРС3, ЦРС4, ЦРС10, ЦРС16, ЦРС17	ЯП2.1.1 Відображення ЦСР у цілях, орієнтації, основному фокусі освітньої програми та її особливостях	КП2.1.1 Кількість результатів навчання для освітньої програми, пов'язаних із обраними цілями зі списку ЦСР КП2.1.2 Експертна оцінка рівня відповідності вибраних результатів навчання заданим цілям зі списку ЦСР

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		<p>здорового життя, безпекові, соціальні й психологічні компоненти та сприяння добробуту для всіх, особливо враховуючи виклики сучасності (наприклад, як пандемії, потреба підтримки громадського здоров'я, врахування наслідків катастрофічного збільшення постраждалих від воєнних агресій тощо).</p> <p>При розробці та модернізації ОП та НП слід враховувати досвід аналогічних/споріднених освітніх програм для використання перевірених, успішних рішень і передових практик в усіх сферах сталого розвитку. Оскільки ці рішення та інновації часто мають локальний характер, для використання в процесі розробки ОП слід їх ідентифікувати, зафіксувати та застосувати. Поширення кращих практик до регіонального, національного та міжнародного масштабів повинно сприяти формуванню у здобувачів за ОП компетентностей до реалізації та активізації глобального партнерства для сталого розвитку, формування громадянського суспільства та альянсів для вирішення соціальних викликів, для мобілізації всіх залучених суб'єктів навколо ЦСР, покращення їх функціонування та сприяти горизонтальній і вертикальній узгодженості.</p> <p>При проектуванні нових освітніх програм слід враховувати те, які можливості для сталого розвитку надає запровадження спільних міжуніверситетських освітніх програм регіонального, національного та міжнародного рівнів. Разом ці заходи, які спираються на створення умов до розвитку</p>			

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		довгострокового місцевого/національного/міжнародного академічного партнерства, повинні сприяти формуванню у здобувачів компетентностей для забезпечення більшої стійкості конкретних місцевих громад, зменшенню нерівності всередині та між країнами за рахунок функції передачі знань, технологічних рішень та інновацій.			
2.2	Заклад вищої освіти повинен мати у своїй освітній пропозиції принаймні одну освітню програму бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язану з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.	ЗВО має запропонувати хоча б одну акредитовану освітню програму/спеціалізацію для підготовки бакалавра/магістра/аспіранта, яка була б націлена на розвиток умінь та компетентностей здобувача, що допомагають досягти певну ціль/цілі зі списку ЦСР. У цілі, об'єкті діяльності, особливостях та фокусі освітніх програм, програмних результатах навчання мають бути чітко виділені ті з них, які вказують на спрямованість даної програми на досягнення ЦСР, сприяють розширенню навчальних компетентностей на сталий розвиток суспільства. Програма повинна мати освітні компоненти, які допомагають здобути та практично закріпити знання та вміння щодо досягнення обраної цілі/цілей зі списку ЦСР.	ЦРС3, ЦРС4, ЦРС7, ЦРС8, ЦРС9, ЦРС10, ЦРС16, ЦРС17	ЯП 2.2.1 Експертна оцінка рівня відповідності обраних освітніх програм заданим цілям зі списку ЦСР	КП 2.2.1 Кількість освітніх програм бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язаних з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.
2.3	Заклад вищої освіти повинен мати у своїй освітній пропозиції принаймні одну освітню програму бакалавра/магістра/аспірантури в галузі: <ul style="list-style-type: none"> • Енергетика та зміна клімату 	ЗВО має прагнути до підготовки фахівців у суспільно-корисному напрямку. Сучасна інженерія та автоматизація має сприяти не тільки економічній ефективності виробництва, але й сталому розвитку суспільства. Тому актуальними є освітні програми, що готують фахівців для	ЦРС7, ЦРС8, ЦРС12, ЦРС13	ЯП 2.3.1 Експертна оцінка рівня відповідності обраних освітніх програм, безпосередньо пов'язаних з даними галузями, заданим цілям зі списку ЦСР	КП 2.3.1 Кількість програм бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язаних з даними галузями.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	<ul style="list-style-type: none"> ● Нейтральні (з низьким рівнем викидів) інфраструктурні системи ● Поводження з відходами ● Нейтральний (з низьким рівнем викидів) транспорт ● Стійкість (життєвий цикл продукції, екологічні технології, автоматизовані системи управління у сфері використання ресурсів, інтеграція, соціальна відповідальність тощо) ● Ефективне використання ресурсів за рахунок нових екологічно чистих технологій і промислових процесів ● тощо 	вирішення питань екологічної безпеки, розробки та впровадження ресурсо-, енергозберігаючих технологій, нейтрального транспорту та ін.			
2.4	Результати навчання для вибраних (всіх) галузей (спеціальностей) навчання мають містити прозорі посилання на вибрані цілі зі списку ЦСР. Кількість цілей, пов'язаних із результатами навчання, має змінюватись залежно від галузі промисловості/бізнесу/послуг для суспільства, до якої напряму стосується навчальна програма для певної галузі (спеціальності).	Опис програмних результатів навчання повинен давати можливість ідентифікувати їх із конкретними вибраними цілями зі списку ЦСР. Для більш точного врахування може бути застосовано як загальне визначення ЦСР (goals), так й їх підцілі та індикатори (targets and indicators) https://ЦСПs.un.org/goals . Залежно від галузі промисловості/бізнесу/послуг для суспільства, до якої напряму стосується певна освітня програма, кількість цілей, пов'язаних із програмними результатами навчання, може змінюватись.	ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 9, ЦСР 10, ЦСР 11, ЦСР 16, ЦСР 17	ЯП 2.4.1 Наявність у результатах навчання прозорих посилань на вибрані цілі зі списку ЦСР.	КП 2.4.1 Загальна кількість обраних цілей у списку ЦСР, які реалізуються в рамках конкретної ОПП/ОНП (перелік конкретних цілей). КП 2.4.2 Загальна кількість компетентностей, пов'язаних із обраними цілями зі списку ЦСР. КП 2.4.3 Загальна кількість програмних результатів навчання, пов'язаних із обраними цілями зі списку ЦСР.
2.5	Заклад має враховувати необхідність досягнення обраних цілей у списку ЦСР у механізмах/процедурах створення та	Визначені в освітніх програмах компетентності та програмні результати навчання, що включають вибрані цілі зі	ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 7,	ЯП 2.5.1 Наявність в ЗВО затверджених положень /механізмів/процедур 3	КП 2.5.1 Кількість роботодавців, пропозиції від яких реалізовані в ОПП/ОНП та навчальному плані.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	<p>модифікації навчального плану. Ці механізми також повинні стосуватися співпраці зовнішніх зацікавлених сторін (роботодавців, місцевих органів влади тощо).</p>	<p>списку ЦСР, мають бути враховані при створенні та модифікації навчального плану та у його освітніх компонентах. В нормативних документах ЗВО, які регламентують механізми/процедури створення та модифікації навчальних планів, повинна бути визначена потреба врахування досягнення обраних цілей зі списку ЦСР. Ці процедури також мають враховувати результати співпраці з роботодавцями та іншими зацікавленими стейкхолдерами (здобувачі вищої освіти, випускники, представники академічної спільноти, місцеві органи влади тощо), досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм, сучасні тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний контекст.</p>	<p>ЦРС 9, ЦРС 10, ЦРС 16, ЦРС 17</p>	<p>рекомендаціями необхідності врахування обраних цілей зі списку ЦСР при створенні та модифікації навчальних планів.</p> <p>ЯП 2.5.2 Наявність фактів/прикладів врахування інтересів та пропозицій роботодавців, направлених на реалізацію вибраних цілей зі списку ЦСР, при створенні та модифікації ОПП/ОНП та навчального плану.</p> <p>ЯП 2.5.3 Наявність фактів/прикладів врахування інтересів та пропозицій інших зацікавлених стейкхолдерів, які направлені на реалізацію вибраних цілей зі списку ЦСР, при створенні та модифікації ОПП/ОНП та навчального плану.</p> <p>ЯП 2.5.4 Наявність фактів/прикладів врахування досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних програм, який направлений на реалізацію вибраних цілей зі списку ЦСР, при створенні та модифікації ОПП/ОНП та навчального плану.</p> <p>ЯП 2.5.5 Наявність фактів/прикладів врахування сучасних тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, які спрямовані на реалізацію вибраних цілей зі списку ЦСР при створенні та модифікації ОПП/ОНП та навчального плану.</p> <p>ЯП 2.5.6 Наявність фактів/прикладів врахування галузевого та регіонального контексту, який спрямований на реалізацію цілей зі списку ЦСР, при створенні та</p>	<p>КП 2.5.2 Кількість інших стейкхолдерів, пропозиції від яких реалізовані в ОПП/ОНП та навчальному плані.</p>

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
				модифікації ОПП/ОНП та навчального плану.	
2.6.	Заклад повинен мати у своїй освітній пропозиції дисципліну/дисципліни за вільним вибором здобувача вищої освіти бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язану з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.	ЗВО повинен включити в свою освітню пропозицію дисципліну/дисципліни, що пов'язані зі списком ЦСР, такими як "зелена" енергетика, енергозбереження та сталий розвиток. Такі дисципліни можуть бути пропонувані для здобувачів вищої освіти на різних рівнях вищої освіти – бакалавраті, магістратурі і аспірантурі. Ці дисципліни за вільним вибором допоможуть здобувачам вищої освіти розширити свої знання та компетенції в області "зеленої" енергетики, енергозбереження та сталого розвитку, що є важливими напрямками в сучасному світі.	ЦРС3, ЦРС 4, ЦРС 7, ЦРС 8, ЦРС 11, ЦРС 12, ЦРС 13, ЦРС 14	ЯП 2.6.1 Наявність у ЗВО дисциплін за вільним вибором здобувача вищої освіти бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язаних з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.	КП 2.6.1 Кількість у ЗВО дисциплін за вільним вибором здобувача вищої освіти бакалавра/магістра/аспірантури, безпосередньо пов'язаних з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.
2.7.	ЗВО має постійно контролювати основні/первинні показники, що демонструють рівень зв'язку між результатами навчання для галузей (спеціальностей) навчання та потребами в "зеленій" трансформації, визначених переліком ЦСР (або іншим відповідним документом), особливо в сферах, пов'язаних з енергозбереженням, використанням природних ресурсів, викидами парникових газів, вуглецевого сліду, кліматичними рішеннями тощо.	Зв'язок між результатами навчання для галузей (спеціальностей) навчання, особливо в сферах, пов'язаних з енергозбереженням, використанням природних ресурсів, викидами парникових газів, вуглецевого сліду, кліматичними рішеннями тощо, та потребами в "зеленій" трансформації є важливим аспектом для вищих навчальних закладів. Тому важливо, щоб ЗВО постійно контролювали основні/первинні показники, щоб оцінити, наскільки програмні результати навчання здобувачів таких галузей (спеціальностей) навчання відповідають потребам в "зеленій" трансформації. Для цього ЗВО повинні запровадити показники та індикатори для оцінки програмних результатів навчання (знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність), які демонструють рівень зв'язку між програмними результатами	ЦРС4, ЦРС 7, ЦРС 8, ЦРС 11, ЦРС 12, ЦРС 13, ЦРС 14	ЯП 2.7.1 Експертна оцінка рівня відповідності результатів навчання цілям зі списку ЦСР.	КП 2.7.1 Кількість результатів навчання для освітньої програми, пов'язаних із обраними цілями зі списку ЦСР.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		навчання та потребами в “зеленій” трансформації суспільства.			
2.8.	Заклад має запропонувати програму/програми підвищення кваліфікації викладачів та інших зацікавлених стейкхолдерів, пов'язану з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР або сприяти отриманню компетентностей, які стосуються обраних цілей зі списку ЦСР.	Задача ЗВО полягає у розробці програм/програми, що пов'язані з “зеленою” енергетикою, енергозбереженням та сталим розвитком, для підвищення кваліфікації викладачів та інших зацікавлених стейкхолдерів.	ЦРС4, ЦРС 7, ЦРС 8, ЦРС 11, ЦРС 12, ЦРС 13, ЦРС 14	ЯП 2.8.1 Наявність у ЗВО програм/програми підвищення кваліфікації викладачів та інших зацікавлених стейкхолдерів, пов'язаних з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР	КП 2.8.1 Кількість програм/програми, що пов'язані з “зеленою” енергетикою, енергозбереженням та сталим розвитком, для підвищення кваліфікації викладачів та інших зацікавлених стейкхолдерів
2.9.	Заклад має забезпечити наявність системи преференцій/просувань щодо НПП, які пройшли підвищення кваліфікації, пов'язане з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР.	ЗВО має розробити систему системи преференцій/просувань щодо НПП, які пройшли підвищення кваліфікації, пов'язане з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР. Такими преференціями можуть бути: 1.Створення системи бонусів та премій. ЗВО можете розробити програму, яка надає фінансові бонуси або премії співробітникам, які пройшли підвищення кваліфікації в сферах “зеленої” енергетики, енергозбереження та сталого розвитку. Це може бути додаткова винагорода (премія), яка виплачується після успішного завершення навчальної програми або отримання відповідного сертифікату. 2.Професійний розвиток і кар'єрні можливості. ЗВО може створити спеціальну програму для просування НПП, які набули кваліфікацію у “зеленій” енергетиці, енергозбереженні та сталому розвитку. Це можуть бути, наприклад, додаткові бали при конкурсному відборі на педагогічні або наукові посади, надбавки до заробітної плати, доступ до спеціалізованих ресурсів	ЦРС 8	ЯП 2.9.1 Наявність у ЗВО системи преференцій/просувань щодо НПП, які пройшли підвищення кваліфікації, пов'язане з обраною ціллю/цілями зі списку ЦСР	КП 2.9.1 Кількість НПП ЗВО, які отримали чи відчули на собі такі преференції (за результатами опитувань)

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		<p>або фінансування наукових досліджень. 3.Визнання та публічна видимість. Керівники різного рівня повинні підтримувати працівників, які підвищують свою кваліфікацію у сферах "зеленої" енергетики.</p>			
2.10	<p>Заклад має проводити просвітницько-інформаційні заходи з питань ЦСР для громад, органів місцевого самоврядування, науковців, громадських організацій, інших стейкхолдерів.</p>	<p>Проведення просвітницько-інформаційних заходів з питань цілей сталого розвитку (ЦСР) для громад, органів місцевого самоврядування, науковців, громадських організацій, різних груп стейкхолдерів є важливим завданням для ЗВО. Ці заходи сприяють поширенню усвідомлення про важливість сталого розвитку, "зеленої" трансформації та виконання ЦСР серед різних груп населення та зацікавлених сторін. Організація таких заходів може включати наступні кроки: 1.Організація конференцій, семінарів та дискусійних панелей: ЗВО можуть бути ініціаторами та організаторами подібних заходів, де експерти, науковці та представники громадських організацій можуть обговорювати питання ЦСР та ролі освіти в їх досягненні. 2.Розробка та поширення інформаційних матеріалів: ЗВО можуть створювати інформаційні матеріали, такі як брошури, плакати, презентації тощо, щоб поширити свідомість про ЦСР. Ці матеріали можуть бути розповсюджені серед громадськості, органів місцевого самоврядування, науковців та інших зацікавлених сторін, а також представлятися в інформаційних мережах.</p>	ЦРС4, ЦРС 7, ЦРС 11, ЦРС 12, ЦРС 13, ЦРС 14	ЯП 2.10.1 Наявність фактів проведення просвітницько-інформаційних заходів з питань ЦСР для громад, органів місцевого самоврядування, науковців, громадських організацій, інших стейкхолдерів.	КП 2.10.1 Кількість заходів (конференцій, семінарів та дискусійних панелей), організованих ЗВО. КП 2.10.2 Кількість розроблених та поширених ЗВО інформаційних матеріалів

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		3.Партнерство з іншими зацікавленими сторонами: ЗВО можуть встановлювати партнерські відносини з громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та іншими стейкхолдерами для спільної реалізації просвітницьких заходів. Це дозволяє поєднати зусилля та забезпечити більший вплив та охоплення.			
3 Розбудова “зеленого” кампусу					
3.1	Наявність системи безперервного/періодичного моніторингу ступеня/рівня кліматичної нейтральності заходів, що здійснюються університетом як частина його діяльності в кампусі.	Наявність програм, проєктів, заходів, ініціатив, будь-яких інших дій, якими передбачено оцінювання та/або вимірювання кліматичної нейтральності, тобто досягнення чистого нульового викиду діоксиду вуглецю та інших парникових газів. Для системи періодичного моніторингу варто зазначити частоту його проведення.	ЦСР 7, ЦСР 13, ЦСР 17	ЯП 3.1.1 Наявність внутрішньої нормативно-правової бази щодо безперервного/періодичного моніторингу ступеня/рівня кліматичної нейтральності заходів в кампусі.	-
3.2	Наявність системи моніторингу рівня/відстані до кліматичної нейтральності (нульових викидів) діяльності, яка здійснюється в установі та навколо неї під час проведення освітньої та дослідницької діяльності.	Наявність взятих зобов'язань щодо досягнення вуглецевої нейтральності до визначеного року.	ЦСР 13	ЯП 3.2.1 Наявність взятих зобов'язань щодо кліматичної нейтральності.	КП 3.2.1 Рік, до якого університет взяв зобов'язання стати кліматично нейтральним.
3.3	Наявність визначення ключових показників ефективності для вимірювання впливу діяльності, пов'язаної з “зеленим” кампусом.	Наявність розробленої та затвердженої в установленому порядку системи показників для вимірювання позитивного та негативного впливу діяльності структурних підрозділів на кампусі.	ЦСР 9	ЯП 3.3.1 Наявність визначених ключових показників ефективності структурних підрозділів та/або університету в цілому.	
3.4	Постійний/періодичний моніторинг КРІ, пов'язаних із “зеленою” трансформацією.	Наявність чітко визначених періодів перегляду та затвердження КРІ, пов'язаних із “зеленою” трансформацією, або факт	ЦСР 9	-	КП 3.4.1 Рік останнього перегляду ключових показників ефективності структурних

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
		такої діяльності в закладі.			підрозділів та/або університету в цілому.
3.5	Створення нових/стимулювання існуючих тематичних груп (студентських дослідницьких організацій, груп молодих дослідників тощо), активних у сферах, пов'язаних із обраними цілями, формують список ЦСР безпосередньо в університетському містечку.	Підтримка існуючих та створення нових студентських спільнот та організацій, діяльність яких спрямована на досягнення Цілей сталого розвитку.	ЦСР 17	ЯП 3.5.1 Наявність політики щодо стимулювання створення нових та підтримки існуючих студентських ініціатив щодо досягнення Цілей сталого розвитку.	КП 3.5.1 Кількість студентських спільнот та організацій, діяльність яких спрямована на досягнення Цілей сталого розвитку.
3.6	Усвідомлення всієї академічної спільноти необхідності здійснювати заходи безпосередньо в університетському містечку, прямо чи опосередковано пов'язані з вибраними цілями зі списку ЦСР.	Проведення в закладі освіти опитувань (соціологічних досліджень) академічної спільноти щодо усвідомлення доцільності заходів для досягнення ЦСР.	ЦСР 17	ЯП 3.6.1 Наявність практики опитувань (соціологічних досліджень) академічної спільноти щодо усвідомлення доцільності заходів для досягнення ЦСР.	КП 3.6.1 Результати опитувань (соціологічних досліджень) академічної спільноти щодо усвідомлення доцільності заходів для досягнення ЦСР.
3.7	Моніторинг (постійний) використання ресурсів (енергетичної сировини, транспортних засобів, викидів CO2 тощо) в установі.	Проведення в закладі вищої освіти на постійній основі моніторингу використання енергетичних та інших ресурсів.	ЦСР 7, ЦСР 12, ЦСР 13	ЯП 3.7.1 Наявність щорічного опублікованого звіту про викиди, енергоспоживання.	КП 3.7.1 Сукупний обсяг спожитої енергії за рік, ГДж. КП 3.7.2 Сукупний обсяг викидів CO2 за рік, ГДж.
3.8	Наявність діяльності академічної спільноти щодо реалізації принципів благополуччя, сталого розподілу між колективом (категоріями персоналу) обов'язків і відповідальності щодо викладацької діяльності, наукової діяльності та організаційної діяльності.	Реалізація політики рівності та прозорості при розподілі обов'язків для здійснення адміністративних, викладацьких та дослідницьких функцій.	ЦСР 10, ЦСР 16	ЯП 3.8.1 Наявність політики рівності та прозорості при розподілі обов'язків для здійснення адміністративних, викладацьких та дослідницьких функцій.	-
3.9	Сталість та її критерії в процесі розробки навчальних програм.	Врахування Цілей сталого розвитку та їх окремих таргетів при розробці та модернізації освітніх програм та окремих освітніх компонент.	ЦСР 4	-	КП 3.9.1 Кількість дисциплін з проблематики сталого розвитку. КП 3.9.2 Питома вага дисциплін з проблематики сталого розвитку в загальній кількості дисциплін університету.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
3.10	Наявність внутрішніх процедур для моніторингу та контролю сталого використання наявного простору в кампусі, рівномірний (або подібний) розподіл навчальної діяльності в розкладі, робочий простір з обмеженим доступом проти відкритого простору в кампусі, добре збалансовані показники рівень використання аудиторій для навчальних цілей.	Практика раціонального використання приміщень та/або відкритого простору кампусу для проведення заходів.	ЦСР 12	ЯП 3.10.1 Приклади раціонального використання приміщень та/або відкритого простору кампусу для проведення заходів.	-
3.11	Наявність програми/плану скорочення викидів парникових газів на кампусі.	-	ЦСР 7	ЯП 3.11.1 Наявність програми/плану скорочення викидів парникових газів на кампусі.	-
3.12	Наявність програми/плану скорочення використання паперу та пластику на кампусі.	-	ЦСР 12, ЦСР 14, ЦСР 15	ЯП 3.12.1 Наявність програм, проєктів, заходів, ініціатив, будь-яких інших дій обмеження використання паперу та пластику на території університету. ЯП 3.12.2 Наявність системи електронного документообігу. ЯП 3.12.3 Наявність політики повторного використання паперу. ЯП 3.12.4 Наявність сортування відходів паперу та пластику.	КП 3.12.1 Обсяг повторно використаного паперу. КП 3.12.2 Відсоток електронних документів в загальному документообігу. КП 3.12.3 Обсяг направленого на переробку відсортованого пластику та паперу.
3.13	Наявність програми скорочення використання води/збереження води/переробки води.	Наявність програм скорочення використання, повторного використання, збереження та ефективної переробки води.	ЦСР 6	ЯП 3.13.1 Наявність політики повторного використання води (для зрошення газонів, змиву в убиральнях, мийки транспорту, використання у виробничих цілях тощо). ЯП 3.13.2 Наявність заходів щодо обробки стічних вод.	КП 3.7.1 Сукупний обсяг спожитої води за рік, м3. КП 3.7.2 Обсяг води, спожитої в університеті за рік, на одного відвідувача кампусу, м3.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
				ЯП 3.13.3 Наявність заходів щодо систематичного просування ідей свідомого водоспоживання.	
3.14	Наявність енергозберігаючих заходів/програм на кампусі.	Діяльність щодо забезпечення енергетичної ефективності на кампусі, в тому числі скорочення використання енергоресурсів.	ЦСР 7	ЯП 3.14.1 Впровадження проєктів модернізації існуючих будівель для підвищення енергоефективності ЯП 3.14.2 Наявність політики, а також програм, проєктів, заходів, ініціатив, будь-яких інших дій щодо управління вуглецевою емісією та зменшення викидів вуглекислого газу (використання енергоефективних технологій, перехід на більш екологічно чисті джерела енергії тощо).	КП 3.14.1 Абсолютні та/або відносні показники зниження споживання енергії в кампусі.
3.15	Наявність прозорості політики, яка реалізується в кампусі та/або діяльності академічної спільноти (відчутні результати) у сферах:				
3.15.1	Збільшення (принаймні збереження існуючого показника) площі поверхні землі (тобто ґрунту, трави, бетонних блоків, синтетичного поля тощо), призначеної для поглинання води в кампусі (якщо є).	Діяльність щодо збереження та/або збільшення площі території кампусу, яка являє собою земельні ділянки, що абсорбують дощову воду.	ЦСР 9	ЯП 3.15.1 Наявність політики щодо збереження та/або збільшення площі території кампусу, яка являє собою земельні ділянки, що абсорбують дощову воду.	КП 3.15.1 Абсолютні та/або відносні показники збільшення площі території, яка являє собою земельні ділянки, що абсорбують дощову воду, але при цьому не засаджені рослинністю та лісами, в загальній площі кампусу.
3.15.2	Збільшення (принаймні збереження існуючого показника) частки площі кампусу, вкритої рослинністю у формі, наближеній або подібній до форми лісу/міського парку/саду (територія з	Діяльність щодо збереження та/або збільшення площі території, покритої лісом та насадженою рослинністю.	ЦСР 9	ЯП 3.15.2 Наявність політики щодо збереження та/або збільшення площі території, покритої лісом та насадженою рослинністю.	КП 3.15.2 Абсолютні та/або відносні показники збільшення площі території, покритої лісом та насадженою рослинністю, в загальній площі кампусу.

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
	деревами/кущами та чагарником/луг та її біорізноманіття, природне чи посадили).				
3.15.3	Збільшення (принаймні збереження існуючого показника) частки площі в кампусі, вкритої рослинністю ("зелені" стіни, внутрішні сади, "зелені" дахи, внутрішні насадження в будівлях, вертикальні сади тощо).	Діяльність щодо збільшення площі стін та/або дахів, покритих рослинністю.	ЦСР 9	ЯП 3.15.3 Наявність політики щодо збільшення площі стін та/або дахів, покритих рослинністю.	КП 3.15.3 Абсолютні та/або відносні показники збільшення площі стін та/або дахів, покритих рослинністю.
3.15.4	Збільшення частки відновлюваної енергії, що використовується університетом у повсякденній діяльності.	Діяльність щодо використання джерел відновлювальної енергетики в кампусі.	ЦСР 7	ЯП 3.15.4 Наявність заходів, спрямованих на перехід до більш широкого використання відновлюваної енергії.	КП 3.15.4 Обсяг відновлюваної енергії, яка була вироблена на території університету протягом року. КП 3.15.5 Кількість відновлюваних джерел енергії в кампусі університету (сонячна енергія, біодизель, енергія вітру тощо).
3.15.5	Створювати та використовувати відновлювані джерела енергії на кампусі ефективним чином (включаючи планування заходів на території кампусу таким чином, щоб зробити максимально ефективним (за даних обставин) використання відновлюваних джерел енергії).	Наукове обґрунтування підвищення ефективності використання відновлювальних джерел енергії, зокрема, сонячних панелей.	ЦСР 7	ЯП 3.15.5 Проведення наукових досліджень щодо підвищення ефективності використання відновлювальних джерел енергії, зокрема, сонячних панелей.	-
3.15.6	Інтеграція аспектів стійкості, низького рівня вуглецю, споживання електроенергії тощо в адміністративну діяльність університету (наприклад, в систему закупівель університету).	Політика сталого розвитку (екологічної політики), яка визначає адміністративну діяльність університету.	ЦСР 12	ЯП 3.15.6 Наявність політики сталого розвитку (екологічної політики), яка визначає адміністративну діяльність університету. ЯП 3.15.7 Врахування екологічних вимог в політиці університету щодо	-

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
				публічних закупівель	
3.16	Формування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, зокрема на принципах універсального дизайну та розумного пристосування.	Створення та модернізація приміщень університету та відкритого простору з урахуванням інклюзивності, безпеки та рівного доступу.	ЦСР 9	ЯП 3.16.1 Наявність на території кампусу засобів охорони та безпеки (камер відеоспостереження, пожежних гідрантів, кнопки екстреного реагування тощо). ЯП 3.16.2 Наявність політики "зеленого" будівництва нових споруд та ремонту існуючих (природна вентиляція, повне природне денне освітлення, наявність енергоменеджера будівлі, "зеленого сертифіката" будівлі тощо). ЯП 3.16.3 Наявність інфраструктурних рішень для осіб з особливими освітніми потребами (пандуси, ліфти, підйомники тощо).	-
3.17	Підтримка та сприяння здоровому способу життя, в т.ч. здоровому харчуванню, на території кампусу.	Наявність інфраструктури, а також політики підтримки та сприяння здоровому способу життя.	ЦСР 2, ЦСР 3, ЦСР 15	ЯП 3.17.1 Наявність програм, проєктів, заходів, ініціатив, будь-яких інших дій щодо забезпеченню вибору сталого харчування для всіх на території кампусу, включаючи вегетаріанську та веганську їжу. ЯП 3.17.2 Наявність політики використання в університеті продуктів харчування, отриманих в результаті екологічно безпечного використання земельних ресурсів (землеробства). ЯП 3.17.3 Наявність програм популяризації охорони здоров'я, включаючи гігієну, здорове харчування, планування сім'ї, спорт, фізичні вправи. ЯП 3.17.4 Наявність спортивної та	-

№ стандарту	Стандарт	Опис стандарту	Відповідність ЦСР	Якісні показники оцінювання відповідності стандарту	Кількісні показники оцінювання відповідності стандарту
				медичної інфраструктури на території кампусу.	